

Saksframlegg – styret i DA

Saksbehandler:	Roar Bakås	Arkiv:	
Arkivsaksnr.:	23/561 - 5		

Forslag til oppfølging av Metiers budsjettanalyse

Vedlegg:

Vedlegg 1 Budsjettanalyse 2024 - 2026 inkludert benchmarkring av domstolene

Direktørens sakssammendrag:

DA engasjerte Metier til å utføre en budsjettanalyse av domstolene og DA.

Budsjett- og effektivitetsanalysen, heretter kalt budsjettanalysen, som foreligger for perioden 2024-2026 er en grundig gjennomgang av den økonomiske situasjonen for domstolene og DA. I dette saksframlegget foreslås de tiltak som skal følge opp budsjettanalysen blant annet basert på anbefalingene fra Metier og hvordan effektiviseringsanalysen bør anvendes for å balansere budsjettet i perioden 2024-2026.

Direktøren foreslås at budsjettet balanseres ved nedbemanning i domstolene som reduserer lønnsutgiftene med 135 mill. kroner (45 mill. kroner for hvert av årene 2024-2026).

Basert på metodikken i Metiers effektivitetsanalyse utarbeides en flerårig bemanningsplan i dialog med hver enkelt domstol.

1. Innledning

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023 ga domstolene en underdekning på om lag 100 mill. kroner. Tiltak for mulige budsjettkutt ble drøftet av styret i møte 12.10.2022 (sak 22/052). Her uttalte styret:

«I 2023 skal direktøren legge frem en revidert økonomiplan som tilpasses den økonomiske situasjonen som endelig budsjett vil vise. Planen skal over tid balansere budsjettbehovene til personell, husleie og felleskostnader.»

DA engasjerte Metier til å utføre en budsjettanalyse av domstolene og DA. Utdrag fra mandatet for analysen:

«Formålet med analysen er å kartlegge, vurdere og prioritere budsjettbehovene i Norges domstoler for perioden 2024-2026 for de store utgiftsområdene: bemanning, opplæring og kompetanseutvikling, lokaler for domstolene, teknisk utstyr, IT og digital utvikling, samt andre viktige fellesutgifter

Analysen skal identifisere og foreslå områder hvor utgiftene eventuelt kan reduseres ved tiltak som effektiviserer og optimaliserer virksomheten og muliggjør gevinstuttak som kan finansiere nye budsjettbehov»

Det ble nedsatt en referanse-/ arbeidsgruppe bestående av sorenskriver Unni Sandbukt i Nord-Troms og Senja tingrett, sorenskriver Leif Otto Østerbø i Trøndelag tingrett, førstelagmann Monica Hansen Nylund i Hålogaland lagmannsrett og jordskifterettsleder Arve Konstali i Agder jordskifterett. Gruppen har hatt tre møter, 5.6.2023 (teams), 4.9.2023 (fysisk møte Oslo tinghus) og 19.9.2023 (teams).

Foreløpige resultater fra budsjettanalysen ble presentert i styremøtet 12.-13.6.2023. En mer fullstendig versjon av analysen ble igjen presentert i styremøtet 25.9-26.9.2023. Til det siste møtet var budsjettanalysen utvidet med en analyse av effektiviteten i domstolene.

Domstollederne fikk foreløpige presentasjoner av budsjettanalysen i lederfora i mai 2023. Etter styremøtet i september fikk domstollederne og samarbeidsrådet for domstolene presentert hele budsjettanalysen inkl. om effektivitet på teams 4.10.2023 og 12.10.2023. Delen om effektivitet i domstolene har forårsaket mange diskusjoner. Til slutt ble budsjett- og effektivitetsanalysen presentert og drøftet i lederfora i uke 43 og 44 høsten 2023.

I dette saksfremlegget foreslås de tiltak som skal følge opp budsjett- og effektivitetsanalysen, heretter kalt budsjettanalysen, blant annet basert på anbefalingene fra Metier og hvordan effektiviseringsanalysen bør anvendes for å balansere budsjettet i perioden 2024-2026.

2. Resultater fra budsjettanalysen og Metiers anbefalinger

Budsjettanalysen som foreligger for perioden 2024-2026 er en grundig gjennomgang av den økonomiske situasjonen for domstolene og DA, med klare anbefalinger på en rekke områder.

Metier har vurdert budsjettbehovene for domstolene og DA i tre nivå:

1. Nivå 1 – Må behov – hva er nødvendige kostnadsøkninger for å opprettholde ordinær drift (inkl. nødvendige kostnader for å opprettholde dagens digitaliseringsnivå)
2. Nivå 2 – Konservative kostnadsøkninger for å opprettholde ordinær drift. I tillegg til nivå 1, inneholder dette alternative noen ekstrakostnader til digitalisering og kostnader til husleie, inventar og teknisk utstyr.
3. Nivå 3 – Noen betraktninger hvor budsjettet tar innover seg eventuelle fremtidige innflyttinger i nye lokaler samt øke andelen digitale rettsaler

Må-behovene dekker utgifter som Metier anbefaler som et absolutt minimum med tanke blant annet på stabilitet, sikker og forsvarlig IT-drift. Ifølge Metier må det benyttes mer midler til forvaltning av våre systemløsninger. Normalt ligger forvaltningskostnadene på 15-20 % av foretatt investeringer. Innenfor dagens budsjetter har DA midler til å benytte om lag 5 % av investeringene som er foretatt de seneste årene, til forvaltning. Dette er ekstremt lavt og gir risiko for ustabilitet og feil i løsningene.

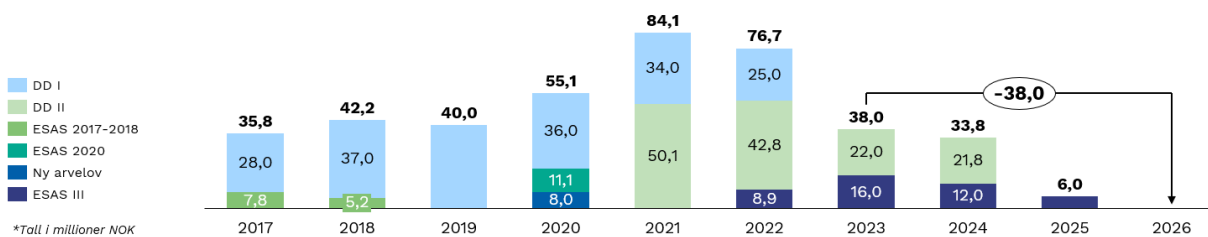
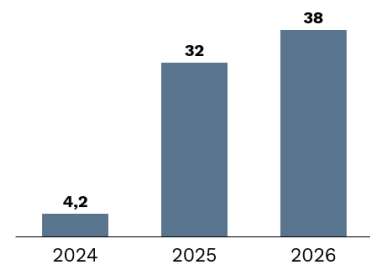
Må-behovene representerer ingen økning i dekningsgrad for teknisk utstyr i rettssaler (utover dagen 40 %).

Må-behovene til husleie, teknisk utstyr og inventar er utgifter som vil påløpe knyttet til allerede inngåtte nye husleieavtaler. Utgiftene i må-anbefalingene tar derfor ikke høyde for lokalprosjektene som av budsjettmessige årsaker ble stoppet i desember 2022 (Sandnessjøen, Sortland, Leirvik, Vågåmo, Hammerfest, Hokksund, Kongsberg, Kviteseid), eller andre fremtidige lokalprosjekter som ikke er påstartet. Disse inngår i budsjettanalysens nivå 2 – bør investeringer. Utgifter til større lokalprosjekter som på Hamar, Lillestrøm, Stavanger og Fredrikstad er plassert på nivå 3 i budsjettanalysen. Nivå 1 er et minimumsbehov for å kunne finansiere nåværende drift- og investeringsnivå på IT-området og imøtekomme inngåtte forpliktelse for domstolslokaler. Det betyr at midlene til utvikling av domstolene utover dagens nivå ligger i nivå 2 og 3. I analysearbeidet ble raskt klart at mulighetene til å balansere de budsjettmessige konsekvensene av nivå 2 og 3 innenfor budsjettrammen ikke er til stede. Disse nivåene vil forutsetter ekstrabevilgninger over statsbudsjettet. I fortsettelsen vil kun budsjettbehovene i nivå 1 bli omtalt i saken.

Et viktig poeng i budsjettanalysen er den midlertidige finansieringen av investeringer til digital utvikling og teknisk utstyr. DA har iflg. Metier hatt stor suksess når det gjelder å skaffe midler over statsbudsjettet til denne typen investeringer i perioden 2017-2024. Disse midlertidige midlene fases ut og etterlater seg udekkede behov for reinvesteringer, drift, vedlikehold og etter hvert erstatninger for de nåværende digitale løsningene. Dette er en sentral forklaring på de må-behovene som er avdekket i budsjettanalysen.

Reduksjon i investeringsbevilgninger fra 2023 reduserer handlingsrommet

Investeringsbudsjettet reduseres med 4,2 millioner kroner i 2024, 32 millioner kroner i 2025 og 38 millioner kroner i 2026. Midlene er innbakt i det totale budsjettet til DA, dekker blant annet re-investeringer i utstyr, og en reduksjon i investeringsbevilgningene over statsbudsjettet krever derfor en reduksjon i aktivitetsnivået. Situasjonen blir spesielt krevende fra 2025.

2.1 Nødvendige må-behov i 2024-2026

Figuren nedenfor er hentet fra budsjettanalysen og viser må-behovene i perioden 2024-2026.

Budsjettanalysen er tydelig på at uten økte budsjettbevilgninger er kutt i bemanningen i domstolene nødvendig for å balansere fremtidige budsjetter for å ivareta:

- Forpliktelser som påløper som følge av nye husleiekontrakter, investeringer i inventar og teknisk utstyr
- Et minimum av kostnadsdekning til forvaltning av investeringer, re-investeringer i digitalt utstyr, sikker og stabil drift, ny driftsplattform samt opprettholdelse av saksbehandlersystemet Lovisa
- Uten økte bevilgninger er vår Metiers at DA og domstolene må kutte bemanningen med anslagsvis:
  - Cirka 60 millioner kroner i 2024
  - Cirka 60 millioner kroner i 2025
  - Cirka 40 millioner kroner i 2026
- Dette kommer i tillegg til kuttet i bemanningen på cirka 45 millioner kroner i 2023
- Totalt utgjør nødvendig kutt i bemanningen fra 2023 – 2026 cirka 210 millioner kroner for å kunne balansere budsjettet.

Det er viktig å merke seg at Metier ikke har identifisert andre utgiftsområder enn bemanning, når det gjelder muligheter og potensialer for å balansere budsjettet.

Budsjettanalysen inneholder også en del om utviklingen i effektivitet i domstolene. Resultatene viser at effektiviteten ikke har økt i perioden 2017-2023, samtidig er det relativt store effektivitetsvariasjoner mellom tingrettene. I Lagmannsrettene er det en fallende effektivitet i analyseperioden. Forklaringene er i første rekke knyttet til redusert saksinnang i perioden uten at bemanningen er redusert. Analysens vurdering er at med en jevnere effektivitet i samsvar med de mest produktive domstolene i tingrettene og ved å oppnå tilsvarende effektivitet som i tidligere år i lagmannsrettene, er det et potensiale for bemanningsreduksjoner uten at dette bør få konsekvenser for saksavviklingen med nåværende saksinnang.

2.2 Metiers anbefalinger

- a. Det bør legges til grunn et langtidsbudsjett med nedjustering i bemanningen i domstolene på anslagsvis 60 millioner kroner i 2024, 60 millioner kroner i 2025 og 40 millioner kroner i 2026 for å sikre balanse i de årlige budsjettene
- b. Store forskjeller i effektivitet mellom tingrettene tilsier at flere tingretter uansett bør redusere bemanningen
- c. Det bør utarbeides et styringsmål for effektivitet for tingrettene. Metier foreslår at styringsmålet er et intervall basert på de fem mest effektive tingrettene i 2022.
- d. Nedjustering i bemanningen i tingrettene bør så langt som mulig gjennomføres i tingretter som har en effektivitetsfaktor lavere enn styringsmålet
- e. Det bør så langt som mulig samarbeides mer om saker på tvers av tingretter. Hvis ikke vil det være umulig å øke effektiviteten i tingretter med sterke begrensninger i muligheten for nedbemanning uten at saksmengden går betydelig opp.
- f. Lagmannsrettene har også et potensial for nedjustering av bemanning. Effektiviteten er redusert med cirka 14 % fra 2017 – 2023
- g. Det bør også gjennomføres en ekstern gjennomgang av effektiviteten av DA
- h. Det bør utarbeides en prioritetsliste hvis økonomien blir bedre enn forutsatt.

2.3 Synspunkter fra arbeidsgruppen, domstolledere og samarbeidsrådet for domstolene

I budsjettanalysen fremkommer arbeidsgruppens synspunkter slik:

- Arbeidsgruppen ønsker å prioritere Lovisa høyest på investeringssiden
- Det bør gjøres en vurdering på om det er mulig å kjøpe inn digitalt utstyr til rettsalene til en lavere pris men som dekker brukerbehovene (ny avtale skal inngås i 2024)
- Domstolledere eller brukere må være delaktig i investeringsbeslutninger i (digitalt) utstyr og (digitale) prosjekter
- Ekstrakostnader som følge av nye lokaler bør finansieres gjennom ekstra bevilgning over statsbudsjettet
- Vektingsfaktoren for TVI-saker i Oslo tingrett bør evalueres
- Det kan være særegne faktorer som påvirker effektiviteten i tingrettene. Eksempler på dette er:
  - behov for reisevirksomhet
  - forholdet mellom antall dommere og antall saksbehandlere
  - begrenset mulighet for nedjustering i bemanning på mindre rettssteder
- DA må også ta en andel av effektiviseringen

Reaksjoner og tilbakemeldinger fra domstolledere og fra Samarbeidsrådet for domstolene er kommet fram i dialogen om budsjettanalysen. Det er uttrykt bekymring for hva nedbemanning i et omfang som foreslått i analysen vil bety for saksavviklingstider og arbeidsmiljøet. Tilbakemeldingen er at bemanning også bør vurderes som et må-behov, og er den viktigste innsatsfaktoren til domstolene. Det blir også trukket frem at det vil være utfordrende å gjennomføre en

bemanningsreduksjon i denne størrelsen pga. det høye antallet rettssteder som har en minimumsbemanning som må skjermes jfr. domstolsreformen. Det blir også pekt på at DA bør gjennomgå en tilsvarende analyse som domstolene har gjennomgått.

Til effektivitetsanalysen har DA mottatt kommentarer knyttet til at sakene i domstolene har blitt mer ressurskrevende de siste årene, og at det er fravær av de minste sakene som gjør seg gjeldene i saksnedgangen.

Hovedinntrykket er at domstolene oppfatter budsjettbehovene i analysen som reelle. Innvendingene mot budsjettbehovene i analysen er i første rekke knyttet til inndekningen gjennom å redusere bemanningen. Det er en bekymring for at dette vil gi økte saksbehandlingstider, samt økende arbeidspress og sykefravær.

Effektivitetsanalysen er den delen av utredningen som har gitt grunnlag for de største diskusjonene. De viktigste innvendingene vært knyttet til de områdene analysen ikke direkte behandler som for eksempel flere saker krever mer tid avsatt til behandling i domstolene dvs. Hver enkelt sak blir mer ressurskrevende, variasjoner i reisebelastning og håndteringen av rettssteder med minimumsbemanning og få saker.

Det vises også til Dommerforeningens utspill i RETT24 22.11.2023 – [Færre dommere er ikke løsningen, DA - Rett24](#)

3. Drøftinger

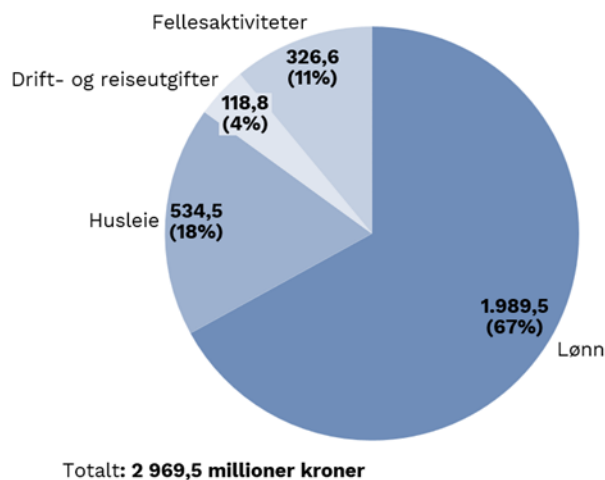
I denne delen behandles de viktigste synspunktene som har fremkommet fra arbeidsgruppen, domstolledere og samarbeidsrådet domstolene.

3.1 Hvorfor må budsjetttilpasninger løses ved reduksjon i lønnsutgifter?

Metier har ikke identifisert andre utgiftsområder enn bemanning, når det gjelder muligheter og potensialer for å balansere budsjettet. Dette er begrunnet og illustrert ved figuren (kakediagrammet) nedenfor som viser kostnadselementer i regnskapet for domstolene og DA i 2022.

Fordeling av kostnader i DA og domstolene basert på regnskapet for 2022

- Figuren viser fordelingen av kostnader på hovedposter for regnskapet 2022.
- Lønnskostnader og husleie utgjør totalt cirka 85 % av kostnadene til DA og domstolene
- Kortsiktige kutt kan i hovedsak kun gjennomføres på lønnsbudsjettet

Budsjettanalysens må-behov til IT, drift og utvikling og lokalprosjekter vil kommende år øke utgiftene til Fellesaktiviteter og Husleie, jf. figuren overfor. Drift- og reiseutgifter benyttes til budsjettposter som over år er redusert, ref. reduksjon i budsjetter til saksrelatert reise i 2023. For å finne rom for midler til budsjettanalysens må-behov vil det derfor være nødvendig å redusere lønnskostnadene.

Ifølge Metier vil normal forvaltningskostnad av systemløsninger ligge på 15-20 % årlig av foretatte investeringer. Vurderingene er at DAs budsjetter til forvaltning i dag utgjør i overkant av 5 %. Dette er ifølge Metier ekstremt lavt, og gir risiko for ustabilitet og feil i løsningene. Dette er en risiko som ikke kan tas, og i overenstemmelse med arbeidsgruppens anbefaling om å prioritere Lovisa.

Forslaget til Metier, som også var ivaretatt i foreløpig budsjett 2024 behandlet i styremøtet i november, var å avsette om lag 10 % til forvaltning av våre systemløsninger i 2024. Dette er vurdert som et absolutt minimum med tanke på risiko knyttet til stabilitet og sikkerhet. Utover dette er det ingen såkalt «fleksibilitet» i budsjettanalysens budsjettbehov slik det er beskrevet for 2024. Utgiftene vil øke som følge av forpliktelser knyttet til inngåtte leiekontrakter og ved at det skal inngås ny driftsavtale (ny driftsplattform, Drift24). Når bevilgningene til domstolene ikke er tilstrekkelig, må disse skaffes til veie ved å nedbemanne.

3.2 Effektivitet i domstolene

Tilbakemelding fra domstolene er at sakene til behandling i domstolene har blitt mer ressurskrevende, noe som får utslag ut i økt tidsbruk. Dette kommer ikke frem i analysen av vektete saker. Administrasjonen har inntrykk av at domstolene er bekymret for arbeidsbelastningen og sykefravær.

I perioden 2017-2026 er det forutsatt investert 470 mill. kroner til digital utvikling av domstolene. Dette har hatt stor betydning for hvordan oppgavene løses i domstolene, netto må det imidlertid forventes gevinster av investeringer i en slik størrelsesorden i form av økt effektivitet. Samtidig har det vært gjennomført en domstolsreform hvor det har vært fokus på ledelse, rettsmekling, aktiv saksstyring mm. For å redusere ressursbruken samlet sett. Dette må også vurderes i lys av

Riksrevisjonens undersøkelse i 2019 viste til et effektiviseringspotensiale på 8 % tingrettene i den tidligere domstolstrukturen før 2021.

Som et uttrykk for arbeidsbelastning i domstolene er antall avgjorte vektede saker benyttet. Vektene er hentet fra ressursfordelingsmodellene og angir ressursmessige forholdstall mellom saker (vekter). Disse er like over år. I tingrettene er antall vektede saker redusert med 9 pst. fra 2017-2022, tilsvarende tall for lagmannsrettene er 12 pst.

Selv om enkelte sakstyper kan ha blitt mer ressurskrevende i perioden, vil ikke DA slutte seg til at den totale saksbehandlingen i domstolene er mer ressurskrevende i dag, sammenlignet med for eksempel 2017. Dette blant annet i lys av de investeringer som er foretatt i digitale løsninger og teknisk utstyr i samme periode, og ikke minst den store saksnedgangen i perioden 2017-2022 i tingrettene og lagmannsrettene

Effektivitetsanalysen viser betydelige effektivitetsforskjeller blant tingrettene. Noe av forklaringen kan være at kravet om minimumsbemanning på de minste rettsstedene i praksis fører til at det ikke er tilstrekkelig med saker til å oppnå en god nok effektivitet. En effektivitetsanalyse vil aldri gi et hundre-prosent korrekt bilde av virkeligheten. Forskjellene som kommer frem i analysen er imidlertid så store, at det for mange vil oppfattes som en rimelig og «rettferdig» fordeling av knappe ressurser.

Det har vært uttrykt for sykefraværet domstolene. Utviklingen i sykefraværet fra andre tertial 2022 til andre tertial i 2023 er tilnærmet uendret for saksbehandlerne (fra 5,9 % til 6 %), og viser en liten nedgang blant dommerne (fra 2,5 % til 1,9 %).

3.3 Ekstern gjennomgang av DA

DAs styre har 13.11.2023 vedtatt at det skal gjennomføres en ekstern effektiviseringsanalyse av DA.

3.4 Involvering av domstolene og prioriteringer dersom økonomien blir bedre enn forutsatt

I dag involveres domstolene i budsjettprioriteringer ved å få tilgang og mulighet til å gi innspill på alle saksfremlegg til styret som omhandler prioriteringer av budsjettbehov og forslag til budsjetter. Spesielt gjelder dette områder knyttet til nye satsingsforslag og større prosjekter som inngår i utviklingsporteføljen. Hvis det skulle bli økte bevilgninger til domstolene, vil det være naturlig med en tilsvarende involvering.

3.5 Vektingsfaktor for TVI-saker i Oslo tingrett

Vurdering av vektingsfaktor for TVI-saker i Oslo tingrett vil bli en del av arbeidet med ny ressursfordelingsmodell for tingrettene.

4. Direktørens vurderinger og forslag

4.1 Vurderinger

Når det foretas prioriteringer vil ulike interesser, krav og forventninger komme i konflikt med hverandre. Dette blir tydelig ved behandling av budsjettanalysen hvor behovet for god kapasitet til å behandle saker i domstolene med et høyt bemanningsnivå, må avveies mot behovene for midler til å sikre stabile IT-løsninger, gode og tilfredsstillende lokaler og moderne tidsriktig utstyr for medarbeidere og brukere av domstolene.

Dyktige medarbeidere er den viktigste innsatsfaktoren i virksomheten, og domstolene må fremstå som attraktive arbeidsplasser i rekrutteringssammenheng. Det har over lengre tid vært vanskelig å rekruttere dommere til jordskifterettene. Ifølge Innstillingsrådet for dommere har det også blitt mer utfordrende å rekruttere til de alminnelige domstolene de siste årene. Det forventes at konkurransen om de «beste hodene» vil øke. For å være relevant og konkurransedyktig ved rekruttering er tilgang til moderne riktig teknisk utstyr og tidsmessige lokaler viktige. Etter direktørens oppfatning må midlene til disse formålene minimum øke i samsvar med budsjettanalysen.

Retningslinjene for DA som årlig vedtas av Stortinget, inneholder krav og forventninger på utvalgte områder. De siste årene og også i budsjettforslaget for 2024 fra regjeringen, omfatter retningslinjene: *«sørge for sikre og stabile IKT-løysingar i ein digital rettsprosess, der personopplysningar og annan informasjon blir behandla på ein trygg måte»* Med budsjettanalysen som bakteppe, vurderer direktøren at nåværende nivå på ressursbruk for IT/digitaliserings-områdene ikke oppfyller Stortingets krav i denne sammenheng. I en avveining mellom saksbehandlingstid, som er en annen av retningslinjene fra Stortinget, og å sikre drift, vedlikehold og forvaltning på et forsvarlig nivå, vil direktøren sterkt anbefale å prioritere IT og digitale behov.

Digitaliseringen i domstolene og samfunnet ellers har gjort oss helt avhengig av at domstolenes IT-løsninger er operative og fungerer. Dette forutsetter driftssikkerhet, og at løsningene til enhver tid overholder kravene til person- og informasjonssikkerhet. Videre dreier dette seg også om tillit til domstolene fra brukerne og samfunnet. Dette krever at det avsettes tilstrekkelig med midler årlig for å ivareta denne typen formål og krav. Ideelt sett burde disse midlene vært bevilget av Stortinget slik at finansiering gjennom bemanningsreduksjoner var unødvendig.

Når bevilgningene til domstolene ikke er tilstrekkelig til å dekke alle behov, vurderer direktøren at midlene i budsjettanalysen må finansieres ved å redusere lønnsutgiftene. Når det er sagt, er Norge nå blant landene i Europa med kortest saksbehandlingstid i domstolene. I historisk sammenheng har saksbehandlingstidene i de norske domstolene aldri vært lavere enn i dag. Med det nåværende nivået på saksinngang, burde det derfor være gode forutsetninger for at en slik «balansering» innenfor budsjetttrammen ved bemanningsreduksjoner, kan gjennomføres uten større negative konsekvenser.

Etter direktørens syn gir Metiers effektivitetsanalyse et godt utgangspunkt for hvordan balanseringen av lønnsutgiftene kan gjennomføres på en god måte i perioden 2024-2026. Hvis saksinngangen øker vesentlig, kan imidlertid en reduksjon i lønnsutgifter ved nedbemanning kunne gi økt saksbehandlingstid i domstolene. Dette er etter direktørens syn en ny situasjon som bør håndteres når den i så fall oppstår, i dialog med bevilgende myndigheter.

4.2 Forslag

Første budsjettforslag for 2024 som ble behandlet av DAs styre 13.11.2023, viste et tilpasningsbehov på 45,1 mill. kroner dvs. noe lavere enn budsjettanalysens inndekningsbehov på 60 mill. kr. I dette budsjettoplegget er budsjettanalysen må-utgifter til investeringer (IT, Digital utvikling, lokaler) for 2024 i innarbeidet.

Det ble videre i vedtaket i saken vist til:

«Når det gjelder gjennomføringen av budsjetttilpasninger, vises det til behandlingen av budsjettanalysen i det ekstraordinære styremøtet 1.12.2023»

Det foreslås at budsjettet balanseres ved nedbemanning i domstolene som reduserer lønnsutgiftene med 135 mill. kroner (45 mill. kroner for hvert av årene 2024-2026). Beløpet er noe lavere enn Metiers beregninger på 160 mill. kroner i perioden 2024-2026, for å sikre årlig budsjettbalanse. Dette fordi det må tas hensyn til rettssteder med en minimumsbemanning ved beregning av bemanningsbehovet for domstolene og hva som er mulig gjennom naturlig avgang i det enkelte år. En nedbemanning i et slikt omfang utgjør 6,5 pst. av et totalt lønnsbudsjett på om lag 2 100 mill. kroner i 2024. Dette vil være krevende, men også etter en nedbemanning vil utgiftene til lønn utgjøre den vesentligste delen av budsjettet.

For 2024 viser det foreløpige budsjettoplegget et inndekningsbehov på 45,1 mill. kroner. Dette er lavere enn beregningene i budsjettanalysen, men skyldes noe utsatt fremdrift i lokalprosjekter og ved inngåelse av ny driftsavtale (ny driftsplattform, Drift24). I praksis betyr dette at noen budsjettbehov skyves frem i tid. Dette og at en nedbemanning på 135 mill. kroner ikke er tilstrekkelig jf. budsjettanalysens vurderinger av behov, må ivaretas med nye vurderinger av innsparingsbehovet når statsbudsjettet for 2025 og 2026 foreligger.

Basert på metodikken i Metiers effektivitetsanalyse utarbeides en flerårig bemanningsplan i dialog med hver enkelt domstol. Analysene og beregningene som skal legges til grunn baseres på endelig saksstatistikk og oversikt over reelle årsverk for 2023. Målet er å utarbeide nye bemanningsplaner i løpet av første tertial 2024, basert på disse forutsetningen. Nedbemanning vil som tidligere foretas ved naturlig avgang.

Metoden i Metiers budsjettanalyse beregner nødvendig bemanning i den enkelte tingrett når effektivitetspotensiale oppnås (effektivitetspotensiale består av effektiviteten til de fem mest effektive tingrettene). For lagmannsrettene beregnes potensiale for nedbemanning ved å sammenligne effektiviteten i 2017 med 2023. Mellom jordskifterettene er det betydelige effektivitetsforskjeller, men effektiviteten har økt de seneste årene. I fordeling av nedbemanningsbehovet tas det hensyn til en rimelig fordeling mellom domstolkategoriene (jordskifteretter (ca. 12 pst. av total lønnsandel), tingretter (ca. 66 pst. av total lønnsandel) og lagmannsretter (ca. 22 pst. av total lønnsandel)). For jordskifterettene vil dette i praksis bety at det må etableres en mer varig ordning med utsatt tiltredelse i ledige stillinger (vakanseordning).

Inntil nye bemanningsplaner foreligger praktiseres ansettelsesstoppen som i 2023. Enkelte større tingretter og lagmannsretter vil få rammer som inneholder budsjetttilpasninger allerede i oppdrags- og tildelingsbrevet for 2024. Når nye bemanningsplaner foreligger våren 2024, kan det være behov for å justere bemanningen og lønnsbudsjettet for disse domstolene.

Fremtidig saksinngang og budsjetttrammene for domstolene vil sannsynligvis endre seg sammenlignet med forutsetningene som ligger til grunn i budsjettanalysen. Det vil derfor være nødvendig å utføre

nye vurderinger av nedbemanningsbehovet i domstolene når forslag til statsbudsjett for 2025 foreligger høsten 2024 og tilsvarende for 2026-budsjettet.

For DA videreføres og praktiseres ansettelsesstoppen som i 2023, med ny vurdering når ekstern gjennomgang av DA er gjennomført. Utgiftsreduksjoner som følge av ansettelsesstoppen i DA, kommer i tillegg til 135 mill. kroner i innsparinger i domstolene.

Direktørens innstilling:

Direktøren foreslår at styret vedtar følgende:

1. Budsjettanalysen legges til grunn for nødvendige økte utgifter til investeringer og drift for perioden 2024-2026 anslått til 135 mill. kr som inndeckes med bemanningsreduksjoner domstolene.
2. Basert på metodikken i Metiers effektivitetsanalyse utarbeides i løpet av første tertial 2024 en flerårig bemanningsplan for hver enkelt domstol for perioden 2024-2026 for å ivareta bemanningsreduksjonene.
3. Nye vurderinger av innsparingsbehovet i domstolene foretas når statsbudsjettene for 2025 og 2026 foreligger.
4. Ansettelsesstoppen i domstolene videreføres inntil nye bemanningsplaner er utarbeidet. For DA videreføres ansettelsesstoppen som i 2023, og med ny vurdering når ekstern gjennomgang er gjennomført i løpet av første halvår 2024.

24.11.2023

Sven Marius Urke
direktør

Jann Ola Berget
avdelingsdirektør